

ΤΣΙΡΕΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2010- 2011

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2011

ΘΕΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 10. 06. 2011

ΤΑΞΗ: Α΄

ΧΡΟΝΟΣ: 2 ΩΡΕΣ (8:00 – 10:00)

ΣΕΛΙΔΕΣ: 10

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ : ..... **ΑΡ:** .....

ΤΜΗΜΑ: .....

ΒΑΘΜΟΣ: .....

ΟΔΗΓΙΕΣ: Να γράψετε μόνο με μπλε ή μαύρη πένα.
Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού.
Το γραπτό αποτελείται από δέκα (10) σελίδες.

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τρία (3)μέρη. Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α΄ : ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

Να διαβάσετε προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν.

Ένας παλιός ανεμόμυλος, που στέκεται μπροστά στην αποβάθρα, σας υποδέχεται σαν γέροντας προεστός*. Υποδοχή ταπεινή, αλλά εγκάρδια, όπως είναι η υποδοχή των φτωχών. Γιατί φτωχό, στ' αλήθεια, είναι το μικρό τούτο νησί, με το πασίγνωστο στην αρχαιότητα όνομα...

Οι μεγάλες καταπράσινες βελανιδιές και τα μικρά σκιερά και γελαστά άλση δείχνουν πως η σημερινή ξεραίλα δεν είναι φυσική αλλά έργο των ανθρώπων, που, κόβοντας τα δέντρα χωρίς να τ' αντικαθιστούν με καινούρια, άφησαν τις βροχές ολόκληρων αιώνων να παρασύρουν το χώμα και ν' απογυμνώσουν το έδαφος.

Η μικρή του πρωτεύουσα, η Παροικία, φωτεινή και κατακάθαρη, έχει μια όψη κυριακάτικη. Αναρίθμητες πλάκες, που στρώνουν το στενό και γραφικό κεντρικό της δρόμο, έχουν και τις τέσσερις πλευρές τους ασβεστωμένες.

Τ' αρχαία λατομεία του μαρμάρου βρίσκονται σε μια βαθιά φάραγγα του βουνού Μάρπησσα, όπου ακόμα σώζονται οι σήραγγες που είχαν ανοίξει οι εργάτες της αρχαιότητας, οι λάμπες που μεταχειρίζονταν μέσα στο σκοτάδι των λατομείων και τα ονόματα που πολλοί είχαν χαραξει στις πλευρές των στοών*.

Η Αντίπαρος, το γειτονικό νησάκι, είναι σαν δορυφόρος της Πάρου και συνδέεται μ' αυτήν μ' έναν υποθαλάσσιο μυστικό τοίχο, που τον χρησιμοποιούσαν άλλοτε οι πειρατές, για να ξεφύγουν από τις καταδιώξεις των πολεμικών σκαφών ....

Η διαμονή το καλοκαίρι σ' αυτήν είναι από τις πιο ευχάριστες. Οι κάτοικοί της είναι από τους πιο ήρεμους και περιποιητικούς ολόκληρου του Αρχιπελάγους, τα ψάρια είναι άφθονα, γιατί οι Παριανοί είναι οι καλύτεροι ψαράδες των νησιών ...

Κ. Ουράνης, Ταξίδια στην Ελλάδα

* **προεστός** : επίσκοπος, ηγούμενος μοναστηριού.

* **στοά** : δίοδος , πέρασμα

Ερωτήσεις:

1. Να εξηγήσετε πού οφείλεται η καταστροφή της φύσης, σύμφωνα με το πιο πάνω κείμενο. (μον. 1)

---

2. Να δώσετε ένα δικό σας τίτλο στο κείμενο. (μον. 0.5)

---

3. Να αναφέρετε δύο (2) λόγους, για τους οποίους η διαμονή των ξένων είναι ευχάριστη στον τόπο που περιγράφεται. (μον. 0.5)

---

4. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες λέξεις στην καθεμιά από τις πιο κάτω προτάσεις (υποκείμενο, αντικείμενο, συνδετικό ρήμα, κατηγορούμενο). (μον. 0.5)

α) Τα ψάρια είναι άφθονα.

είναι:.....

άφθονα:.....

β) Οι βροχές απογύμνωσαν το έδαφος ολόκληρων αιώνων.

οι βροχές:.....

το έδαφος:.....

5. Να γράψετε: (μον. 1)

α. ένα παράγωγο ουσιαστικό

β. ένα παράγωγο επίθετο για τα πιο κάτω ρήματα:

ανοίγω α. ....

β. ....

συνδέομαι α. ....

β. ....

6. Να χαρακτηρίσετε τις πιο κάτω προτάσεις ως προς τα συστατικά τους (απλή, ελλειπτική, επαυξημένη). (μον. 0.5)

α) Ο Γιάννης είναι δάσκαλος. ....

β) Η Ελένη είναι φοιτήτρια της νομικής . ....

Να διαβάσετε τα παρακάτω αποσπάσματα και στη συνέχεια να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

Κείμενο 1 « Κωνσταντής» , Λίτσας Ψαραύτη

Μόλις το φανάρι γινόταν πράσινο και τ' αυτοκίνητα χιμούσαν , το παιδί έτρεχε στον κάθετο δρόμο. Πλησίαζε το τζάμι του οδηγού με την πραμάτεια* στα χέρια του, τα χαρτομάντιλα, σαπούνια, στιλό, η κυρία Δέσποινα δεν μπορούσε να διακρίνει τι πουλούσε το παιδί, η απόσταση από τη διασταύρωση των φαναριών ως το ισόγειο διαμέρισμά της ήταν αρκετή . Μερικοί οδηγοί άνοιγαν το παράθυρο και του 'διναν το κατιτί τους κι αμέσως έκλειναν το τζάμι βιαστικά, για να γλιτώσουν από την ενοχλητική παρουσία του αγοριού παρά για ν' αποφύγουν τη σιγανή βροχή που έπεφτε από το πρωί.

Το παιδί κοιτούσε λαίμαργα τις σακούλες των σούπερ μάρκετ στα πίσω καθίσματα, τα κουτιά με τα παιχνίδια, τα κόκκινα βελουδένια αβγά, τα σοκολατένια λαγουδάκια κι αυτό το βλέμμα προξενούσε αμηχανία και δυσαρέσκεια στους οδηγούς.

Μεγάλο Σάββατο, κρύο και βροχερό, κι η κυρία Δέσποινα ξεχνούσε τη μοναξιά της κοιτώντας την κίνηση του δρόμου. Το αγόρι ήταν καινούριο στην πιάτσα των φαναριών, ως χθες ζητιάνευαν τσιγγάνες με μωρά στην αγκαλιά. Ξανθούλικο και λιγνό, φορούσε μπλουζάκι καλοκαιρινό, Αλβανάκι θα ήταν σίγουρα, κοντά στα δώδεκα.

(...) Η κυρία Δέσποινα άνοιξε την πόρτα του ισογείου και είδε το αγόρι να κάθεται στα σκαλιά – μετρούσε την είσπραξη της μέρας, πενηντάρικά και λίγα κατοστάρικα. Η καρδιά της λαχτάρησε. Το παιδί ήταν ίδιος ο Αντωνάκης, ο εγγονός της. Είχε τα ίδια ξανθά μαλλιά, τα ίδια καταγάλανα μάτια, μόνο το πρόσωπό του ήταν αδύνατο και κακοπαθημένο, του Αντωνάκη δεν του έλειπε τίποτα εκεί πέρα στην πλούσια Βαλτιμόρη που ζούσε με τους γονείς του.

— Έλα μέσα να ζεσταθείς..., του είπε η γυναίκα.

* **πραμάτεια:** (ευτελής , ασήμαντο) εμπόρευμα

Ερωτήσεις:

1. α) Να περιγράψετε τον τρόπο ζωής του μικρού Κωνσταντή, όπως φαίνεται από το παραπάνω απόσπασμα. Να αναφέρετε τουλάχιστον τέσσερα (4) σημεία.

(μον. 1)

β) Ποιο είναι το κοινό σημείο στη ζωή του Κωνσταντή και της κυρίας Δέσποινας; Εξηγήστε με βάση το πιο πάνω απόσπασμα και ολόκληρο το κείμενο.

(μον. 0.5)

2. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τους λόγους που οδήγησαν την κυρία Δέσποινα ν' ανοίξει το σπίτι της και την καρδιά της στο μικρό Κωνσταντή. Να αναφέρετε τουλάχιστον δύο (2) λόγους με βάση το πιο πάνω απόσπασμα.

(μον. 1)

Κείμενο 2 (α) « Ο Βάνκας », Άντον Τσέχωφ

(...) Σου γράφω τα βάσανά μου, παππού. Χθες το αφεντικό με άρπαξε από τα μαλλιά, με τράβηξε στην αυλή και με ρήμαξε στο ξύλο, γιατί εκεί που κουνούσα το μωρό με πήρε ο ύπνος. Την άλλη βδομάδα πάλι η κυρά μου είπε να καθαρίσω μια ρέγγα και γω άρχισα από την ουρά. Και τότε μου άρπαξε τη ρέγγα και την έτριβε στα μούτρα μου. Και οι καρφάδες του μαγαζιού όλοι με βασανίζουν. Με στέλνουν στην ταβέρνα να πάρω βότκα και με βάνουν να κλέβω το τουρσί του αφεντικού και κείνος με κοπανάει με ό,τι κρατάει στα

χέρια του. Όσο για φαΐ, άσ'-τα! Το πρωί ξεροκόμματο, το μεσημέρι κουρκούτι, το βράδυ πάλι ξεροκόμματο. Ούτε τσάι, ούτε λαχανόσουπα, όλα τα περιδρομιάζουν τα αφεντικά.

Με βάζουν και κοιμάμαι μπροστά στην πόρτα και όταν κλαίει το μωρό, εγώ δεν κλείνω μάτι, γιατί πρέπει να κουνάω την κούνια. Αγαπημένε μου παππού, για όνομα του Θεού, κάνε μου μια χάρη: πάρε με από δω, πάρε με στο σπίτι, στο χωριό, δεν αντέχω άλλο... Τα πόδια θα σου φιλήσω, όλη μου τη ζωή θα παρακαλώ το Θεό για σένα, πάρε με από δω, γιατί θα πεθάνω...

(...) Αναστέναξε βαθιά και στύλωσε ξανά το βλέμμα του στο παραθύρι. Θυμήθηκε πως ο παππούς πήγαινε στο δάσος να κόψει έλατο για τον αφέντη και έπαιρνε πάντοτε μαζί και το εγγονάκι του. Τι όμορφα που ήταν! Ο παππούς σφύριζε, τριζοβολούσε ο πάγος στο μονοπάτι και ο Βάνκας τα άκουγε όλα και σφύριζε κι αυτός. Πολλές φορές ο παππούς, προτού κόψει το έλατο, κάπνιζε την πίπα του ή έπαιρνε πρέζα και όλο κορόιδευε το εγγονάκι που τουρτούριζε. Τα ελατάκια κουκουλωμένα με χιόνι, παγωμένα, καρτερούσαν ακίνητα: Ποιο έχει σειρά να πεθάνει; Ξαφνικά, ένας λαγός ξεπετιέται πάνω στις στοίβες του χιονιού. Ο παππούς δεν κρατιέται πια, βάζει τις φωνές:

— Πιασ'τον, πιάσ'τον! Άι! Διάολε τρικέρη*!

Ο παππούς έσερνε το κομμένο ελάτι ως το σπίτι του αφέντη και κει άρχιζε το στόλισμα. Και πρώτη και καλύτερη η δεσποινίς Όλγα Ιγκνάτιεβνα, η αγαπημένη του Βάνκα. Όταν ζούσε ακόμα η Πελαγία, η μάνα του Βάνκα, ήταν καμαριέρα της κυράς και η δεσποινίς Όλγα φόρτωνε το Βάνκα γλυκά και, για να περάσει την ώρα της, τον μάθαινε να διαβάσει, να γράφει και να λογαριάζει ως το εκατό. Και όχι μονάχα αυτά. Τον έμαθε να χορεύει και καντρίλιες. Μα σαν πέθανε η Πελαγία, έστειλαν το ορφανό στον παππού του στην κουζίνα και από κει στη Μόσχα ψυχογιό στον Αλιάχιν, τον τσαγκάρη.

*τρικέρης: με τρία κέρατα (χαρακτηρισμός του διαβόλου)

Ερωτήσεις:

1. Να συγκρίνετε τη ζωή του Βάνκα στη Μόσχα μ' εκείνη που ζούσε στο χωριό του. Να αναφέρετε τρεις (3) διαφορές που εντοπίζετε, σύμφωνα με το παραπάνω απόσπασμα. (μον. 1.5)

Κείμενο 2 (β) « Ο Βάνκας », Άντον Τσέχωφ

Ο Βάνκας δίπλωσε το γράμμα στα τέσσερα και το έβαλε στο φάκελο που είχε αγοράσει την προηγούμενη μέρα ένα καπίκι*. Ύστερα, σκέφτηκε λίγο, βούτηξε την πένα στο καλαμάρι και έγραψε τη διεύθυνση:

Για τον παππού. Στο χωριό.

Έξυσε λίγο το κεφάλι του, ξανασκέφτηκε και πρόσθεσε στο φάκελο:

Κωνσταντή Μακάριτς.

(...) Ύστερα από μια ώρα κοιμόταν με σφιγμένες τις γροθίτσες νανουρισμένος από τις γλυκές ελπίδες του. Ονειρευόταν το πατάρι στο χωριό. Ο παππούς κάθεται στο πατάρι και τα πόδια του κρέμονται. Διαβάζει το γράμμα στις δούλες... Και ο Χέλης φέρνει σβούρα το πατάρι κουνώντας την ουρά του...

* **καπίκι**: ρωσικό νόμισμα

Ερωτήσεις:

1. α) Έφτασε τελικά το γράμμα στον παππού του Βάνκα; Ναι ή όχι και γιατί;
Να εξηγήσετε με βάση το πιο πάνω απόσπασμα .

(μον. 0.5)

- β) Τι ονειρεύεται τώρα ο Βάνκας ;

(μον. 0.5)

